

**INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI
BOLALARDA ICHKI REGULYATSIYANI SHAKLLANTIRISHNING
PEDAGOGIK ASOSLARI**

Jo‘rayeva Moxidilxon Soxibjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

“Pedagogika yo‘nalishi” 1-bosqich magistranti

+99890 0609865

Annotatsiya: *Mazkur maqolada integrativ yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiyani shakllantirishning pedagogik asoslari tahlil qilinadi. Ichki regulyatsiyaning psixologik-pedagogik mohiyati, uni rivojlantirishda zamonaviy metodlar va integrativ ta‘lim texnologiyalarining o‘rni yoritilgan. Shuningdek, bolalarda emotsional barqarorlik va ijtimoiy moslashuvni ta‘minlashga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar asoslab berilgan.*

Kalit so‘zlar: *integrativ yondashuv, ichki regulyatsiya, maktabgacha ta‘lim, pedagogik asoslar, emotsional rivojlanish, psixologik barqarorlik, ijtimoiylashuv.*

Аннотация: *В данной статье анализируются педагогические основы формирования внутренней регуляции у детей дошкольного возраста на основе интегративного подхода. Освещаются психолого-педагогическая сущность внутренней регуляции, роль современных методов и интегративных образовательных технологий в её развитии. Также обоснованы педагогические условия, способствующие обеспечению эмоциональной устойчивости и социальной адаптации детей.*

Ключевые слова: *интегративный подход, внутренняя регуляция, дошкольное образование, педагогические основы, эмоциональное развитие, психологическая устойчивость, социализация.*

Annotation: *This article analyzes the pedagogical foundations of developing internal regulation in preschool children based on an integrative approach. The psychological and pedagogical essence of internal regulation, the role of modern methods and integrative educational technologies in its development are highlighted. In addition, pedagogical conditions that ensure children’s emotional stability and social adaptation are substantiated.*

Keywords: *integrative approach, internal regulation, preschool education, pedagogical foundations, emotional development, psychological stability, socialization.*

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta’lim tizimini takomillashtirish va bolalarni har tomonlama rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiyani shakllantirish dolzarb pedagogik masala sifatida e’tirof etilmoqda. Chunki ushbu davrda bolalarda o’zini boshqarish, hissiyotlarni nazorat qilish va ijtimoiy xulq-atvor ko‘nikmalari shakllanadi.

Integrativ yondashuv ta’lim va tarbiya jarayonini uyg‘un tashkil etish orqali bolalarning emotsional, intellektual va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiladi. O‘yin faoliyati, ijodiy mashg‘ulotlar hamda interfaol metodlardan foydalanish bolalarda ichki regulyatsiyani samarali shakllantirish imkonini beradi.

Asosiyqism

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiyani shakllantirish zamonaviy pedagogika va psixologiyaning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ichki regulyatsiya bolaning o‘z hissiyotlari, xatti-harakatlari va faoliyatini mustaqil ravishda boshqara olish qobiliyatini anglatadi. Ushbu sifat bolalarning maktab ta’limiga tayyorgarligi, ijtimoiy muhitga moslashuvi hamda shaxs sifatida shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, maktabgacha yosh davrida bolaning emotsional va ijtimoiy rivojlanishi faol kechadi. Shu sababli bu davrda ichki regulyatsiyani shakllantirishga qaratilgan pedagogik faoliyat samarali natija beradi[1].

Integrativ yondashuv ta’lim va tarbiya jarayonini turli metod, vosita va texnologiyalar asosida uyg‘un tashkil etishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv orqali bolaning intellektual, emotsional va kommunikativ rivojlanishi bir-biri bilan bog‘liq holda shakllantiriladi. Integrativ yondashuvning asosiy maqsadi bolani har tomonlama rivojlantirish hamda unda mustaqil fikrlash va o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini tarkib toptirishdan iborat[5].

Ichki regulyatsiyani shakllantirishda o‘yin faoliyati muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o‘yin asosiy faoliyat turi bo‘lib, ular aynan o‘yin jarayonida atrof-muhitni anglaydi va ijtimoiy munosabatlarni o‘rganadi. Rolli o‘yinlar, didaktik o‘yinlar va jamoaviy mashg‘ulotlar bolalarda navbat kutish, qoidalarga amal qilish, o‘z hissiyotlarini nazorat qilish kabi ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Bu esa ichki regulyatsiyaning shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi[2].

Shuningdek, integrativ yondashuv asosida tashkil etilgan ijodiy faoliyatlar ham muhim ahamiyatga ega. Musiqa tinglash, qo‘shiq aytilish, rasm chizish, ertaklar bilan ishlash va sahnalashtirish kabi faoliyatlar bolalarda emotsional barqarorlikni shakllantiradi. Bola ijodiy faoliyat davomida o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etishga o‘rganadi va bu uning psixologik holatiga ijobiy ta’sir qiladi[7].

Pedagogning kasbiy mahorati ham ichki regulyatsiyani shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Tarbiyachi bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim jarayonini tashkil etishi zarur. Pedagog tomonidan yaratilgan sog‘lom psixologik muhit bolalarda o‘ziga ishonch hissini oshiradi va ularda erkin muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Rag‘batlantirish, qo‘llab-quvvatlash va individual yondashuv bolalarda ijobiy xulq-atvorni shakllantirishga yordam beradi[3].

Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlik ham ichki regulyatsiyani shakllantirishning muhim pedagogik asoslaridan biri hisoblanadi. Oilada va maktabgacha ta’lim tashkilotida bolaga nisbatan bir xil talablarning qo‘yilishi uning xulq-atvorida barqarorlikni ta’minlaydi. Ota-onalarning tarbiyaviy jarayondagi faol ishtiroki bolada o‘zini boshqarish va mas’uliyat hissining rivojlanishiga xizmat qiladi[4].

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish ham ichki regulyatsiyani rivojlantirishda samarali natija beradi. Kommunikativ mashg‘ulotlar, muammoli vaziyatlar, treninglar va hamkorlikdagi faoliyat bolalarda mustaqil qaror qabul qilish, fikrlash va o‘z harakatlarini nazorat qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu jihatdan integrativ yondashuv maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiyani shakllantirishning samarali pedagogik asosi sifatida namoyon bo‘ladi[6].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, integrativ yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiyani shakllantirish pedagogik jihatdan muhim va samarali jarayon hisoblanadi. Ushbu yondashuv bolalarning emotsional, ijtimoiy va intellektual rivojlanishini uyg‘un holda tashkil etishga xizmat qiladi. O‘yin faoliyati, ijodiy mashg‘ulotlar, interfaol metodlar hamda sog‘lom psixologik muhit bolalarda o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Shuningdek, pedagog va ota-onalar hamkorligi bolaning ichki regulyatsiyasini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan ta’lim-tarbiya jarayoni unda emotsional barqarorlik, mustaqillik va ijobiy xulq-atvorning rivojlanishiga yordam beradi. Shu sababli maktabgacha ta’lim tizimida integrativ yondashuvdan samarali foydalanish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
<https://lex.uz/docs/5013009>

2. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi.

<https://mpe.uz>

3.O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi rasmiy sayti.

<https://uzedu.uz>

4.G‘oziev E.G. Psixologiya. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.

5.Vygotskiy L.S. Bolalar psixologiyasi va rivojlanish nazariyasi. – Moskva, 2019.

6.Hasanboyev J. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2021.

7.Pedagogika va psixologiya bo‘yicha ilmiy maqolalar bazasi.

<https://cyberleninka.ru>